

Izkušaj vank četrtak in
velja s poštnino vred ali
v Mariboru s pošilja-
njem na dom za celo le-
to 32 D, pol leta 16 D,
četrt leta 8 D. Izven Ju-
goslavije 56 D. Naroči-
nina se pošlje na uprav-
ništvo »Slov. Gospodar-
ja« v Mariboru, Koroška
cesta 5. List se do-
pošilja do odpovedi.
Naročnina se plačuje v
naprej. — Telefon inter-
urban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5.
Rokopisi se ne vračajo.
Upravništvo sprejema
naročnino, inserate in
reklamacije.

Cene inseratov po do-
govoru. Za večkratne
oglasne primeren popust.
Nezaprte reklamacije se
poštnine proste.

Cekovni račun poštnega
urada Ljubljana 10.603.
Telefon interurb. št. 113.

2. številka.

MARIBOR, dne 14. januarja 1926

60 letnik

Izvajanja dr. Korošca na občnem zboru Županske zveze.

Na občnem zboru Županske zveze, ki se je začel v Mariboru dne 6. januarja in končal v Celju dne 10. janu-
arja, je izvajal naš voditelj dr. Korošec sledeče:

Nekaj iz zgodovine slovenskega naroda.

Beseda župan je tako stara kakor zgodovina sloven-
skega naroda. Ko smo še Slovenci živeli v rodbinskih za-
drugah in se sinovi niso ženili ven iz očetove hiše, ampak
v njej ustanovili svojo rodbino, ko je več krvosorodnih
rodbin živelo okoli samo enega ognjišča, so se pogovarjali
take družinske zadruge imenovali župani ali starešine. Be-
seda župan je vedno pomenila človeka, ki koga varuje, ki
nad čim čuje, ki ima oblast nad drugimi.

Kjer se je družinska zadruga stalno naselila in se te-
kom časa razčlanila v več zadrug, nastalo je selo, vas,
občina. Tudi poglavar takih občin se je imenoval župan.
Takrat se je bil župan občine, ker ni bilo nobene višje
javnopravne organizacije, v svoji občini neomejen vladar.
Grški cesar Konstantin VIII. Porfirogenet piše l. 952 o
Jugoslovanih: »Vladarjev pa, kakor pravijo, ta ljudstva
(Jugoslovani) nimajo razen županov starcev, kakor tudi
ostali Slovenci.« In skoraj ob istem času (l. 973) piše arab-
ski potovalec Ibrahim Ibn Jakub o ostalih, to je severnih
Slovanih: Nimajo nobenega kralja in se ne pokorava o
kakih posamezni osebi, temveč njihovi oblastniki so njihove
starešine.

Slovenski župan je izgubil svojo neodvisnost
še, ko smo zgubili Slovenci narodno samostojnost in
prišli pod nemško nadoblast. Tedaj je zavladal nad njim
grof in njegov oskrbnik in v sporazumu z njimi je uprav-
ljal župan svojo občino in pod njihovim nadzorstvom sodil
svojemu ljudstvu. Ker so imeli početkom župani neome-
jeno oblast, so imeli seveda tudi sodno oblast. Pod Nemci
so se skrajša ohranila slovenska sodišča z župani, ki so
sodili po slovenskih običajih in po slovenskem pravem
naziranju. Saj pisanega prava ni bilo.

Župani navadno niso bili dedni, ampak voljeni.
Večidel so imeli podložniki pravico si slobodno izbrati
župana, gosposka ga je le potrdila. In ko je na mesto gra-
dinske oblasti stopila državna oblast s svojimi uradniki,
si je občina volila svojega župana, državna oblast ga je le
potrdila. In tako je ostalo z župani na Slovenskem do dan-
danes. Ljudstvo ga voli, oblast ga potrdi.

Župan v rodbinski zadrugi je bil sam in neomejen
gospodar. V selu in občini pa je imel prisednike, sve-
tovalce, pomagače, po dva štiri, do dvanajst. Zgodovina
slovenskih županov in njegovih pomagačev je torej stara
in častljiva, tako stara in častljiva, kakor zgodovina slo-

venskih občin. Povsod smo robovali in služili tujcem,
le občina je bila vedno slovenska in njena uprava, z žu-
panom in odborniki, istotako slovenska. Vse je uklonil in
strel naš narodni protivnik, le v občini organiziranega ljud-
stva ni mogel. Tu je pod vodstvom županov in njegovih
pomagačev slovenska moč in odgovornost ostala nezlom-
ljiva. Treba je danes, ko bi nekateri radi videli, da bi se
ne čutili več slovenski, to svetlo in veliko narodno tra-
dicijo slovenskih občin podčrtati in slovenske župane in
njih pomočnike opozoriti na dejstvo, da tisočletna zgo-
dovina slovenskega naroda poje njihovi narodni zvestobi in
neomahljivosti visoko pesem slave in zahvale.

Trojne lastnosti je imel slovenski župan s svojimi po-
svetovalnimi in odločujočimi tovariši skozi vsa stoletja:
bil je Slovenec, izbran iz sredine svojega ljudstva; bil je
slobodno izbran, ne imenovan; branil je staro pravdo svo-
jega slovenskega ljudstva pred oblastniki.

Kako so nastale občine pri Slovencih?

Kadar so rodbinske zadruge, v katerih so stari Slove-
ci živeli, postale premnogotevilne, da je postalo tesno
stanovanje in obdržanje reda težavno, so se iz njih izlo-
čile rodbine, ki so se naselile v bližini ter začele ustanav-
ljati novo rodbinsko zadrugo. Nastajala so sela, vasi, ob-
čine. In v njih je poštenje in red vzdrževal župan, skrbel
je za pota in brvi, branil jih pred tatovi in sovražnimi na-
padi.

Občina je bila prej kakor država, zato ni država njena
mati. Ona je po svojem postanku in obstoj od države ne-
odvisna tvorba, s samostojnimi nalogami in pravicami.
Države razpadajo, občine ostajajo.

Občine so predpogoj za državo, kakor jih danes vidimo in
razumemo, a ne narobe. Zato je država dolžna, četudi je
po svojem bistvu naravna tvorba višjega reda in zato moč-
nejša, da upošteva in uvaža samolastno pravno stališče
in lastni delokrog občine, kajti oba izvirata iz narave in sta
občini zasigurno po od Boga hotenem svetovnem redu.
Krivo in pagansko je naziranje, da sme država vse, kar
hoče; da ima država izključno vsa prava čez celo druž-
beno življenje in razvijanje. Država ima v svetovnem re-
du, kojega povzročitelj je Bog, samo to nalogo, da čuva
občino, nene naloge in njena prava, ravno tako kakor mo-
ra čuvati družino, narode in cerkve v njih svobodnem in
uspešnem razvoju.

Svoboda občin

je važen del državljskih svoboščin. Kjer se tlači svobo-
da občin, je država zgrešila svoj namen. Občina sicer stoji
kot organičen del države pod njeno suvereniteto (nad-

vlastjo), pod njenim nadzorstvom, zato ima država pravi-
co, da določa in ureja naravnopravno stališče občin, toda
nima prava, da občino tlači, ovira v njenih nalogah in
uničuje njene pravice.

Kakor tisočletno izročilo govori o zvestobi
županov in občin do svoje slovenske narodnosti, tako tudi
o vedni borbi županov in občin za stare pravice sloven-
skih kmetijskih občin, za njih svobodo pred tlačitelji. Tudi
v zadnjem času prihajajo glasovi na naše uho, da bodo
občine izgubile še del sedanje svobode ter prišle še bolj
pod državne oblastnike. Ne vemo, kako se bodo drugi na-
rodi ponašali, kadar bodo hoteli izvršiti atentat na svo-
bodo naših občin, a o tem smemo biti prepričani, da bo
Slovenec znal varovati svobodo občin, katera mu je bila
sveta in draga skozi dolga stoletja.

Družinsko življenje v občini

Ker je občina razširjena družina, rodbina, zato more
biti tudi življenje v občini slično življenju v
rodbini. Glavni znak družinskega življenja je, da v
njem vlada ljubezen, ki vse prenaša, vse pretrpi, vse ureja
in vse žrtvuje. Skupaj se veselijo, skupaj žalujejo, skupaj
doživljajo vsako usodo, drug za drugega se žrtvujejo, drug
za drugega delajo in trpijo.

Slično bi moralo biti v vsaki občini. Skupnost, vz-
jemnost, medsebojno razumevanje, podpiranje, v teh last-
nostih bi morale biti vzgojene naše občine. Toda gotovo
je, da jih k temu ne more vzgojiti kako predavanje ali pri-
govarjanje ali vabljenje, ampak samo — tesna zveza z Bo-
gom, ki je oče vseh ljudi in početek vse ljubezni. Pri sta-
rih Grkih je bila občina božja. Atene so bile mesto bogi-
nje Atene. V starem testamentu se je učilo, da mora biti
narod nevesta božja, polna ljubezni in zvestobe do Boga.
Skupno doživljanje v občini, doživljanje veselja in žalosti,
medsebojna ljubezen in pomoč, kakor se to dogaja v dru-
žini, je prenašanje verske ideje v prakso, v življenje. Vera
ni za prižnico, nego za življenje, za človeško družbo, za
socialni red v človeški družbi.

Moja naloga bi bila, tako stoji na programu, da go-
vorim o dveh nalogah občine, najprej o socialni, po-
tem o kulturni.

Socijalna naloga občine.

Mnoge socijalne naloge so že napisane v občinskem
zakonu, za to mislim, da o njih ni treba posebej go-
voriti. Tako je zapisano, da imajo občine skrbeti za
dobrodnele naprave, za uboge in sirote, za pomirje-
vanje ljudi v manjših pravdah, za lepo in pošteno ob-
našanje prebivalcev, za zdravje in take naprave, ki za-

V četrty uri je bilo vse v redu. Svoje reči je pri-
pravila že davi, druga ni bilo treba ko naložiti kov-
cege. Sicer pa se je itak mislila kmalu po poroki spet
vrniti na farmo k očetu.

Stroji so zadržali, uslužno je ponudil Canler svoji
zaročenki roko in jo peljal k vozu. Profesor Porter s
knjigami, Filander s knjigami in kovčgi ter Clayton in
Canlerjevi prijatelji so šli za njima.

Stopili so po veži in skozi glavna vrata.

Zunaj pred Canlerjevim avtom je stal mlad orjak
silnih pleč, z rokami prekrizanimi na prsih, ter malo-
marno pa s čudnim smehljajem na licu gledal sva-
tovsko družbo.

Ine je pobledele. Vsa se je tresla.

Kaj namerava Trzan —?

Canler je gubal čelo.

»Kdo je tisti človek —?« je vprašal Ino.

Ine ni odgovorila. Le huje se je še tresla. Vsak čas
se je utegnulo kaj zgoditi.

Canler je stopil k vozu. Pa neznanec mu je za-
stavil pot.

»Kaj želite?« se je Canler osorno zadrl.

»Zahtevam, da daste gospodični Ino Porter besedo
nazaj!«

Canler se je sirovo nasmejal.

»Mož, ste znoreli —? Kdo vam pa daje pravico,
da —?«

Ni skončal.

Jeklena pest ga je pograbila za vrat, druga za pas
in v hipu ga je dvignil orjaški neznanec visoko v zrak
in ga tresel kakor psička.

Gostje so zakričali, Ine je za trenutek v nemi grozi
zrla v Trzana.

Vedela je, da pomeni Trzanov nastop smrti Canler-

LISTEK.

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

13

»Gospodična Ine, za božjo voljo! Kje neki tičite —!
Čakamo vas! Vse je pripravljeno! Koj je treba odpoto-
vati, še vlak bodele zamudili!«

Po stezi je prihitel gospod Filander, težko je sopol
in z rokami je krilil.

Povsod smo vas že iskali. Gospod profesor Porter
je odšel v gozd, črnici da so vas ugrabili, je trdil. Ves
zmeden je bil, mislil je, da smo tam spodaj na robu
afriške džungle. Kake težave sem imel, da sem ga spet
nazaj spravil —! Ampak saj pravim —.

Zagledal je Trzana in vprašaje pogledal Ino.

»To je Trzan, gospod Filander! Vaš dober znanec!
Ga ne poznate več?« se je smehljala Ine.

»Gospod Trzan —? Me veselil! Hm — se spomi-
njam. Da, v Baltimori je bilo, kajne gospod?«

Pa oprostite, pomenimo se pozneje. Saj ostanete
pri nas, gospod? — Torej gospodična Ine, brž, prosim!
Gospod Canler je že ves jezen. Koj pojdem pa mu po-
sem, da smo vas našli.«

Odhitel je v hišo. Glasovi so se čuli iz odprtih oken.

Ine se je obrnila k Trzanu. Nem je stal za njo in
čuden smehljaj mu je igral krog usten. Tako se je sme-
hljal, kadar je šel v napad na Saboro —.

Pa Ine je imela druge misli in ni opazila smehljaja.

»Trzan —!« je dejala mehko in otožno.

»Pojdiva, gospodična!« ji je rekel in stopil po stezi.

»Gospod Canler ne sme zamuditi vlaka!« je pridejal s
čudnim naglasom. »Upam da se kmalu spet vidiva —!«

»Trzan, ljubi —! Zakaj nisem ostala pri tebi v
džungli —! Srečna bi bila!«

Sedaj pa je nemogoče! Zavezana sem —.

Stisnila mu je roko, ga pogledala, omahovala.

»Vidijo naju!« je šepnila. Nato pa je nadaljevala
glasno:

»Pojdite! Predstavim vas. Ne odpotujemo še tako
kmalu! Če en vlak zamudimo, počakamo na drugega!«
Stopila sta v hišo.

Vse je bilo zmedeno. Canler je robantil: »Vlak bo-
mo zamudili!«, profesor Porter pa je stopical po hod-
nikih s knjigami pod levo in desno pazduho, si brisal
čelo, kolikor se je dalo pri takih ovirah in že dvajset-
krat povedal Filanderu svoj »Kakor sem rekel, gospod
Filander, kakor sem rekel —!«

Toda gospod Filander ga ni imel časa poslušati.
Moral je nositi na avto knjige in spet knjige, da bi med
potom nemoteno nadaljevala svoje važne študije o pra-
zgodovini človeštva.

Barba je jokala in si brisala solze s sajastim pred-
pasnikom, Clayton pa je nem stal pri vratih in čakal.
»Da bi se le še zadnji trenutek kaj pripetilo —!« Vsaka
minuta zamude, se mu je zdelo, je bila njemu v prid.

Ko se je prikazala Ine, so jo koj vsi obsuli, le
Clayton je ostal pri vratih. Govorili in vpili so vse
vprek, da je skrajni čas da se naj brž pripravi. »Vlak
bomo zamudili —!« se je hudoval Canler in jih pri-
ganjal, naj hitijo.

Ine se je ozrla za Trzanom, da bi ga predstavila.

Pa Trzan je izginil.

V šundru in nemiru odhoda ni imela časa misliti
nanj. »Morebiti je pa bolje, da se je skrivil —, je po-
mislila.

Branjujejo bolezn, za snažnost, za varnost ljudi in kmetja, za varnost pred ognjem itd.

Ni pa zapisano v občinskem zakonu, in vendar je to danes zelo važno in potrebno, da se skrbi v občini za družabno ravnopravnost vseh stanov. Družabni prepadi med kmetom in delavcem, med gospodarjem in hlapcem, med večjim in manjšim kmetom bi se morali premestiti s tem, da se vsak zaveda ne samo važnosti svojega stanu in svojega položaja v človeški družbi, ampak tudi važnosti vseh drugih delovnih stanov in njihovih vrednot za družbo. Že to je veliko, da se uvede občevarje z vsemi kot enakovrednimi člani občine, a to še ni dovolj, še bolj potrebno, da se posebno socialno šibkejšim članom nudi s pravo bratško ljubeznijo vsaka potrebna pomoč z nasveti in če le mogoče tudi v dejanjih. Prepadoj med različnimi stanovni ne smemo povečevati, ampak jih izravnavati. Kmet, obrtnik, delavec, trgovec, žive drug od drugega, drug poleg drugega, zato bi morali živeti drug za drugega. Ne šibkejših izrabljati, ne socialno revnejših prezirati, škodovati s krivičnim dejanjem nikomur. V tem naj se spoznajo naši somišljeniki, da se kakor stari kristjani ljubijo med seboj in si to svojo ljubezen ne samo v medsebojnem obnašanju, ampak tudi v dejanju izkazujejo. Občani so mnogokje pozabili, da so občine razširjene rodbine. V rodbini ima sicer vsak svoje mesto in svoj položaj, a vendar vsi se brigajo drug za drugega in gledajo drug na drugega. To vse sicer ni zapisano v knjigi obč. zakonov, a je zapisano v mnogo starejši in svetelji knjigi, v knjigi božje Prirode.

Praktično se mora ta skupnost stanov pokazati ravno sedaj, ko si delavski stan voli svoje zastopstvo v Delavsko zbornico. Župani in odborniki, pomagajte sedaj delavcu in delavki, da lahko svobodno izvršijo svojo volilno pravico in za svojo dolžnost smatramo, ako vas prosimo, da pošteno in krepko in vstrajno pomagata krščanskemu delavstvu do zmage, katerega listo je vložila krščanska socialna Jugoslovanska strokovna zveza. Nosilec te liste je gospod Fr. Terseglav. Idite z onimi in podpirajte one, ki hočejo naš družabni red z reformami izboljšati, ne pa one, ki ga hočejo s silo rušiti, a pozneje, kakor kaže primer v Rusiji, ne vedo, kaj bi naj zgradili na teh ruševinah.

Duh vzajemnosti med različnimi sloji občanov, duh skupnosti, duh bratstva pa ne raste sam brez vrtmarja, on se mora tudi gojiti. Gotovo je v tem oziru vera prvi in najvažnejši vzgojitelj. A ni edini. Mnogi stari običaji so družilni občino. Zato bi se vsi stari običaji, pri katerih so se zbirali občani brez razlike stanu k skupnim slavnostim, k skupnemu razveseljevanju, k skupnim zborovanjem, ti stari običaji bi se morali ohranjevati in varovati. Sedaj hoče vsak sam za se živeti, vsaka skupnost z drugim mu je sitna, to ni oni duh, ki bi moral vladati v naših občinah. V starih, predavnihih časih so župani zbirali vse svoje občane večkrat na leto v cerkvi ali pred cerkvijo ter se tamkaj z njimi posvetovali o vseh važnih zadevah ter izrekli sodbe in presodbe. Župan je vprašal po stari navadi enega izmed kmetov: »Ali je primeren čas in kraj, da vzamem sodno palico v roke in sodim bogate in revne, vdove in sirote, in vse liste, ki iščejo pravice.« In ko so mu kmetje slovesno pritrdili, potem je vzel sodno palico v roke, sedel na sodni stol in začel voditi zborovanje. Ti dnevi so zbrali vse občane, bogate in revne, vdove in sirote in vse, ki so bili žejni pravice okoli svojega žu-

pana in z njim govorili in sodili o svojih težavah in potrebah. Samo tako strnjeni in v ljubezni zvezani kmetje so bili sposobni, da so se vzdignili vsi kot en moč, ko so bile njihove stanovske pravice v nevarnosti pred njihovimi tlačitelji. Dandanes mora vsak sam nositi krivico, ki se mu zgodi, njegov drug še k večjemu škodljivo vzdihne: Hvala Bogu, da se meni to ni zgodilo! Razdeljeni in razcepljeni stanovi se ne podpirajo med seboj, kadar se jim zgodi krivica, za to se vsakemu stanu sme naložiti krivic in nepravd, nevolja ljudstva se ne dviga več proti njegovim tlačiteljem. Vsak skrbi sam za se, zato pa je tudi vsak sam za se slab in šibek. Le vkup, le vkup uboga gmajnal taki klici so danes zaman, k večjemu izvajajo še samo posmeh neprizadehtih. Narod bi moral skupno nastopati, kot enota, šola za skupnost in vzajemnost pa je občina.

Meni se zdi tudi velika napaka, da ne znamo vzbuditi več spoštovanja pred županom in njegovim odborom ter pred njihovim delom. To delo se izvršuje po njihovi najboljši vesti, za dobrobit cele občine, vseh občanov. To je nesebično, požrtvovalno delo, tako lepo in sveto, kakor je delo očelov, kadar se trudi in znoji za svojo družino, za ženo, otroke, dekle in hlapce. To je delo polno čiste ljubezni do bližnjega. Zato bi morali imeti veliko spoštovanje pred njim. Kakor se mora v šoli buditi ljubezen in spoštovanje do vladarjev in cele države, nič manj bi ne bilo potrebno, da se v njih goji tudi spoštovanje in razumevanje za bratoljubno delo občinskih vladarjev in za važnost občine sploh. Mladina, ki bi znala ceniti, ljubiti, spoštovati pomen in delo svoje male države, domače občine, taka mladina gotovo za državo ne bi bila nevarna. Brigamo se za občino navadno le, kadar besnijo v njej volilni boji, kadar se nam prikazuje občina v svoji najslabši luči, za mirno, tiho, težko in trudapolno delo v mirni dobi delovanja pa nimamo nobenega smisla. In to ni prav in tako bi ne smelo biti.

Tudi ljubezen do občine same bi se morala vzbujati in gojiti že med mladino. Vsaka občina ima svoje prirodne lepote, svoje lepe narodne običaje, svoje stare grbe, svojo zgodovino, polno veselih, srečnih dogodkov, pa tudi zgodovino polno nesreč, žalosti in joka. Vsaka ima svoje sinove, ki so ji delali doma ali drugod s svojim delom in s svojo vrednostjo čast. Ima tudi svoje pravljice, svoje pripovedke, svoje pesmi. Nihče tega ne pripoveduje mladini. Za to tudi tako lahkega srca otresa vaški prah s svojih čevljev in jo ubere med širni svet.

Tudi to so socialne naloge, nikjer sicer zapisane, a vendar jih nam narekuje naše srce, ki z bridkostjo čuti, kako malo razumemo svoj čas, njegove potrebe, pa tudi njegove želje po bratski ravnopravnosti, po spoštovanju do dela naših očelov, po ljubezni do domače vasi, do njene lepote, do njene življenja in do njene usode.

Kulturne naloge

Občine so tudi po večini zapisane v občinskem zakonu. Občina mora skrbeti za dobro gospodarstvo z občinskimi premoženjem, za pota in mostove, da se nove stavbe in zidanja izvršujejo po zakonih, za šole itd.

Za šole! Naš ideal bi bil, da pride povsod občina in šola do pravega razmerja med seboj. Cerkev, šola, občinska hiša, bi morale biti svetišča vsake občine! To je našel Tako bi moralo vsakemu prikipeti ponosno iz srca. Mislim, da ni krivda na občinah! Šole bi morale biti ne državne, ampak narodne! Sedaj pa so vse dol-

žnosti in plačila narodna, a vse pravice državne. Učiteljstvo bi moralo biti zaupnik naroda, zaupnik staršev, zvezan z njim s spoštovanjem do njegove vere, z ljubeznijo do njegove občine in v njej živčnega ljudstva, z negovanjem njegovih lepih navad, njegove govorice, njegove zgodovine. Kjer učiteljstvo razume narodno dušo, je ljubljene občine in šola njeno svetišče, kateri radi izročajo svojo deco v nadaljno vzgojevanje. Učiteljstvu nihče ne odreka in ne krati pravice do popolne socialne neodvisnosti od Cerkve in občine, a nekaj drugo je, ako se učiteljstvo ne čuti eno z vero in z bitnimi potrebami in zahtevami svojega naroda. Potem, samo potem ga narod gleda z nezaupanjem. Kajti narod ni nerazpoložen proti šoli, šola mu je postala neobhodna potreba, o tem ni treba razpravljati. Tem lažje bo vsemu učiteljstvu najti pot do srca slovenskega naroda.

Od človeka se terja, da se svojemu stanu primerne in dostojno oblači. Ista zahteva se sme staviti tudi na občino, da je svojim finančnim sredstvom primerne lepo in čedno urejena. Kake so ceste, poti, brvi, mostovi, kaka je snaga v občini, ni mnogokrat vprašanje občinskih financ, ampak vprašanje kulture župana in občinskega odbora. Na sami zanemarjeni brvi ali v malenkosti, nepopravljeni cesti spoznaš, kadar prideš v vas, kulturo, civilizacijo, izobrazbo župana in občinskega odbora.

Dandanes ko med Slovenci splošna kultura, zahvala gre šolam in časopisu, tako brzo napreduje, je tudi važno merilo za kulturo vsake občine, koliko in kakšne organizacije se nahajajo v njej. Organizacije so zamišljene kot nadaljevalne šole za nadaljno izobraževanje naroda, kot izraz človekoljubnega mišljenja, kot torišče poštene zabave in nedolžnega razveseljevanja. Ker občine ne morejo vsega zmagati, so ji prostovoljne organizacije dobrodošla pomoč, one pa se tudi njena čast med svetom, dokaz njene želje po napredku in kulturi, ona so dokaz njene kulture. Čim več organizacij v vasi, tem manj neorganizirane surovosti, ki je madež marsikateri vasi.

Lepota vsake vasi pa je mnogo odvisna tudi od tega, kako ženski svet skrbi za snažnost in prikljupljivost kmetke in delavske hiše ter za njeno okolico, posebno za vrtove. Kdor je šel skozi vas in videl nageljčke na podstrešjih in fajgelčke na vrtovih in rožmarin po oknih, on ni odnesel slabega vtisa, ne slabega spomina na tako vas. Nežnost lepote daje vsaki vasi ženska skrb, tudi znamenje mehke srčne kulture.

Končal bom svoj govor. Važno je, pravim, da občina z županom in odborom drži tradicionalno zvestobo do slovenskega naroda in jezika. Potrebno je, da se občina bori za svojo neodvisnost, za svobodno izvrševanje svojih nalog in pravic, za svojo samostojnost. Prvo in najvažnejše pa je, da vlada med vaščani medsebojna velika krščanska ljubezen, ona donaja občinam najlepše in najpotrebnejše sadove, socialno pravo in krščansko kulturo.

Koliko stane „Slov Gospodar“ v l. 1926?

»Slovenski Gospodar« bo stal v letu 1926:

Za celo leto 32 din.

za pol leta 16 din.

za četrt leta 8 din.

Izven države SHS bo stal še enkrat toliko.

jevo. In bala se je, bolj za Trzana ko za Canlerja. Stroge, hude kazni so bile na nasilje in uboj!

Priskočila je, da bi pomirila strašnega človeka.

Eden gostov jo je prehitel in planil nad Trzana, da bi mu iztrgal žrtev.

Pa en sam zamah z levo roko je zadostoval, da je odletel daleč v stran in se zavalil po tleh.

Tedaj je položila Ine svojo belo, nežno roko Trzanu na ramo in mu pogledala v oči.

»Meni na ljubo, Trzan!« je prosila.

Prsti na Canlerjevem vratu so nekoliko odnehali. Trzan je zrl doli v plašni lepi obraz Inin.

»Ali želite da ostane pri življenju tale —?« je vprašal začuden.

»Želim da ne umre od vaših rok, prijatelj! Nočem, da bi bili ubijalec!«

Trzan je zrahljal prste na Canlerjevem vratu.

»Ali jo odvežete od njene obljube? To je cena za vaše življenje!«

Canler je krčevito hlastal za zrakom in pokimal.

»Ali bodete takoj izginili odtod in je ne bodete več nadlegovali?«

Spet je Canler pokimal in obraz se mu je krčil v smrtnem strahu.

Trzan ga je posadil v avto kakor otroka ter zapovedovalno mignil vozaču, ki je le prerad ubogal. Z vso brzino je šinil avto po griču navzdol.

Se v zadnjem trenutku pa se je Canler obrnil, dvignil pesti in z divjim obrazom grozil nazaj proti hiši.

V nemem strahu so gledali gostje prizor. Nihče se ni genil, kakor okameneli so stali, tako jih je imel silni človek v oblasti.

Trzan je bil neoporečno gospodar položaja.

»In vi drugi«, je zapovedal, »ki ste prišli s Canlerjem, sedite v vaš avto in glejte da čimprej izginete! Priljaga, kar je domače, pa ostane!«

Ubogali so, nobeden ni ugovarjal in v dveh minutah so stali pred hišo le še domači ljudje, Ine, profesor Porter, Filander, Clayton, Barbara in služinčad.

S hudomušnim posmehom je zrl Trzan za bežečimi avtomobili. —

VII.

Ine odkloni Trzana.

»Jako značilno —! Zelo značilno!«

Profesor Porter je stopil k Trzanu.

»Kdo pa ste, vi mož, in kako se drznete nastopati tako sirovo in nasilno ter motiti našo slovesnost?«

»Vaša hči, gospod profesor Porter, ne ljubi Canlerja, si tudi ne želi zakona s tem človekom. Prisiljena mu je dala besedo. To vem in zato sem posegel vmes.«

»Vse ste pokvarili!« je tarnal gospod profesor. »Canler je ne bo hotel poročiti!«

»Prav za trdno pričakujem da ne!« je dejal Trzan s poudarkom.

»Ugonobili ste nas, nesrečnež, in uničili našo hišo!«

»Nikakor ne, dobri gospod profesor! Plačali bodete Canlerju svoj dolg. Še preden bo minilo pet minut, bodete imeli v rokah denarja dovolj.«

»Bežite bežite, gospod! — Kakor sem dejal —! Kje neki naj dobim denar —?«

»Našli smo vaš zaklad!«

»Kaj —, kako —? Kaj —? Kateri zaklad —? Kaj veste vi o našem zakladu?«

»Vse vem. Na lasne oči sem gledal, kako so ga uporni mornarji zakopali prav pod drevesom, na katerem sem sedel. Lastnoročno sem izkopal zaboj in ga

skril globoko v džungli, ne da bi vedel, kolika vrednost je v njem. Šele dolgo potem mi je gospod poročnik Arnot stvar pojasnil. Šla sva, dvignila zaklad in ga vzela seboj v Pariz ter ga dala oceniti. Vreden je 241 tisoč dolarjev in tule je nakazilo zanje na banko v Baltimori. Če pa hočete rajši zlato, pa tudi čaka na vas v Parizu.«

»Jako značilno —! Zelo značilno —!« je pravil profesor Porter in ogledoval pismo, ki mu ga je Trzan dal. »Kdo ste pa vi, da tako natančno poznate zgodovino tistega — hm — potovanja v Afriko?«

Vse se je čudilo. Radovedni pogledi so leteli na mladega velikana. Ine je že ves čas sem nekaj polglasno pravila Claytonu in Filandru. Tedaj pa se je obrnila k očetu.

»Ali ga ne poznate več, oče! Trzan je, gospod Trzan, tisti, veste, ki je vaju s Filandrom rešil leva, ki je naju z Barbo rešil, da naju ni lev raztrgal, ki je rešil gospoda Claytona iz smrtni nevarnosti, ki je mene otel iz rok črncev, ki je gospodu poročniku Arnotu rešil življenje, ki je —.«

»Ki je nas vse rešil Canlerja, naše največje nesreče!« je vzkliknil Clayton ter pograbil Trzana za roko. In za njim je tiščal gospod Filander in vzklikal: »Ni mogoče —! Neverjetno —! Tolika izprememba —! Cel gentleman —! Barba je buljila s svojimi velikimi očmi v junaka, solze so jo polile, »o vsi dobri duhovi —!« je vzdihovala in si brisala lica s sajastim predpasnikom.

Tudi profesor Porter je prišel bliže, snel očala, pogledal gori in doli po mogočni postavi, si spet nataknil očala, spet pogledal Trzana, gonil svoj »Jako značilno —! Zelo značilno —!«, nato pa se dostojanstveno postavil pred družbo ter začel:

(Dalje prihodnjik.)